

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 32 став 4 точка 5 од Законот за здравствена заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/1991, 46/1993, 55/1995, 10/2004, 84/2005, 111/2005, 65/2006 05/2007, 77/2008, 67/2009, 88/2010, 44/2011 и 53/2011), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 9.1.2012 година, донесе

ПРОГРАМА ЗА ЗАШТИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО ОД ХИВ/СИДА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2012 ГОДИНА

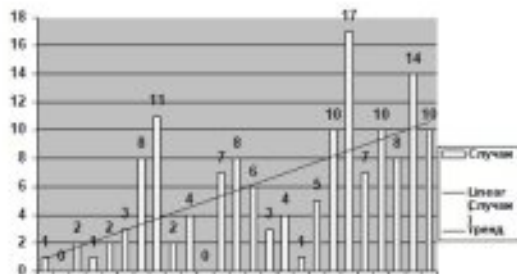
I. Вовед

Годишната програма за заштита на населението во Република Македонија од синдромот на стекнат недостаток на имунитет - ХИВ/СИДА за 2012 година ќе се спроведе согласно со предвидените стратешки насоки на Националната стратегија за превенција од ХИВ/СИДА и препораките од организациите на ОН. Програмата ќе продолжи да финансира компоненти од Националната Стратегија за превенција од ХИВ/СИДА, кои досега не беа финансирани со Програмата за ХИВ/СИДА во Република Македонија, поддржана со Глобален Фонд за борба против ХИВ/СИДА, туберкулоза и маларија. Во исто време, програмата ќе започне со финансирање на компоненти од Стратегијата за кои Република Македонија се обврзува да превземе дел од финансирањето на програмата за ХИВ/СИДА финансирана од Глобалниот Фонд за борба против ХИВ/СИДА, туберкулоза и маларија, пред се во делот на интервенциите насочени кон групите под најголем ризик.

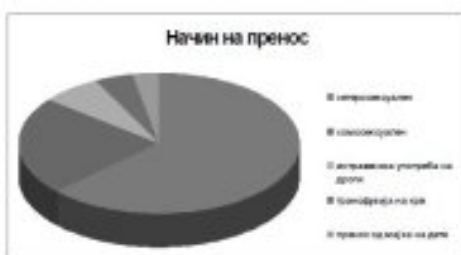
II. Моментална состојба

Стапката на преваленцата на ХИВ се задржа на ниско ниво во Република Македонија вклучувајќи ја и преваленцата помеѓу популацијата за која се смета дека е под најголем ризик. До декември 2011 година, вкупно 144 лица се регистрирани како случаи на ХИВ/СИДА. Во најголем од регистрираните случаи пријавиле дека се инфицирале преку хетеросексуален начин на пренос, а повеќе од три четвртини од случаите (82%) се мажи. Меѓутоа, ова не објаснува зошто соодносот на заразени мажи и жени е 3,5:1. Веројатно е дека другите начини на пренос, како на пример, секс помеѓу мажи и интравенска употреба на дрога не се пријавуваат во целост. Повеќе од три четвртини од пријавените случаи (82%) се лица кои живеат во град. Две третини (65%) од сите случаи се кај лица на возраст од 20-39 години, односно во најпродуктивната возраст.

Графикон 1. Број на регистрирани случаи на ХИВ/СИДА (1990-2011)

Графикон 2. Начин на пренос на ХИВ/СИДА

Повеќе од една половина од случаите се пријавени во последните 6 години. Најверојатно е дека зголемениот број на регистрирани лица се должи и на зголемената достапност на службите за доброволно доверливо советување и тестирање во земјата воспоставени или зајакнати преку грантот од Глобалниот Фонд за борба против СИДА, туберкулоза и маларија.

III. Цели на Програмата

Оваа програма ги структурира активностите според следните стратешки цели од Националната стратегија за превенција од ХИВ/СИДА и тоа:

- 1) Координација и развивање на капацитети;
- 2) Собирање и употреба на стратешки информации;
- 3) Превентивни стратегии и активности за целни групи и популации под најголем ризик;
- 4) Обезбедување на третман, грижа и психосоцијална поддршка на лицата кои живеат со ХИВ/СИДА.

1) Координација и развивање на капацитети

Координација и развивање на капацитети опфаќа задачи поврзани со планирањето на програмските активности: подготовка и избор на организации за имплементација на програмата и прибирање, анализа и одобрување на годишни работни планови со буџети на сите чинители кои ја имплементираат програмата за ХИВ/СИДА, како и нивно редовно следење и проценка во текот на целата година:

Задачи на сите јавно здравствени установи и избрани здруженија и фондации -
Подготовка и промоција на годишен работен план за превентивни активности за ХИВ/СИДА

Имплементатори на задачите во оваа стратешка област се:

- Институтот за јавно здравје - Скопје;
- Центри за јавно здравје (Скопје, Тетово, Куманово, Охрид, Велес, Битола, Кочани, Струмица, Штип и Прилеп);
- Универзитетска Клиника за инфективни болести и фебрилни состојби;
- Универзитетска Клиника за гинекологија и акушерство;
- Институт за епидемиологија и биостатистика со медицинска информатика при Медицински Факултет;
- Институт за клиничка биохемија;
- Избрани здруженија и фондации.

2) Собирање и употреба на стратегиски информации

Собирање и употреба на стратегиски информации опфаќа задачи поврзани со прибирање и обработка на стратегиски информации врз основа на кои се имплементира програмата, како и за идно планирање на интервенциите во согласност со епидемиолошките и бихејвиоралните податоци:

Задачи на јавно здравствените установи:

- Следење на епидемиолошката состојба во светот кај нас и подготовка на тримесечен, шестмесечен и годишен извештај од страна на Институтот за јавно здравје;
- Контрола на квалитетот во спроведување на серолошка дијагностика за откривање на ХИВ вирусот според стандардите на СЗО и протоколите на Република Македонија во Центрите за Јавно здравје;
- Епидемиолошко следење и надзор на контакти за навремено откривање на лицата инфицирани со ХИВ и заболени од СИДА од страна на Центрите за јавно здравје;
- Организирање и спроведување на епидемиолошки истражувања со цел согледување на состојбата во однос на ХИВ/СИДА, ставовите, навиките и однесувањата на одредени групи од интерес од страна на Институтот за епидемиологија и статистика;
- Вршење на увид и стручен епидемиолошки надзор во здравствените установи над превземените мерки за спречување и сузбивање на ширењето на ХИВ/СИДА- та од страна на Институтот за јавно здравје;
- Следење на сите серопозитивни лица, со цел утврдување на должината на траењето на асимптоматскиот период на носителство, пораст на серопозитивитетот и фактори за негов пораст

Имплементатори на задачите во оваа стратешка област се:

- Институтот за јавно здравје - Скопје;
- Центрите за јавно здравје (Скопје, Тетово, Куманово, Охрид, Велес, Битола, Кочани, Струмица, Штип и Прилеп);
- Институт за епидемиологија и биостатистика со медицинска информатика при Медицински Факултет;
- Универзитетска Клиника за инфективни болести и фебрилни состојби.

3) Превентивни стратегии и активности за целни групи и популации под најголем ризик и млади

Превентивни стратегии и активности за целни групи и популации под најголем ризик опфаќа задачи за превенција на ХИВ/СИДА помеѓу групите под најголем ризик и кај младата популација:

Задачи на јавно здравствените установи:

- Јавна набавка на ХИВ тестови
- Вршење на доброволно и доверливо советување и тестирање (ДДСТ) на лица, со цел да се утврди инфекција со ХИВ вирусот;
- Испитување на носителство на ХИВ вирусот на пациенти по клиничка или друга епидемиолошка или медицинска индикација;
- Организација на предавања, семинари, стручни состаноци, трибини за епидемиолошката состојба и мерки за спречување и сузбивање на СИДА-та;
- Организација на советувања и семинари за здравствени работници за имплементација на општи и специфични мерки за превенција на ХИВ/СИДА-та во здравствени установи;
- Спроведување на стручни предавања во училиштата за превенција на ХИВ/СИДА и сексуално преносливи инфекции помеѓу младата популација.
- Инфо-линија за информации и превенција од ХИВ/СИДА, сексуално преносливи инфекции и ДДСТ.

Задачи на избрани здруженија и фондации за имплементација на превентивните активности за ХИВ/СИДА:

- Спроведување на врсничко-едукативни работилници за превенција од ХИВ/СИДА и сексуално преносливи инфекции помеѓу млади во и вон образовниот систем и млади во социјални институции;
- Обука на тренери за врсничка едукација за превенција на ХИВ/СИДА и сексуално преносливи инфекции помеѓу младата популација;
- Мобилизирање и градење на капацитети на лицата кои живеат со ХИВ/СИДА и нивните семејства;
- Советување за превенција од ХИВ/СИДА на интравенски корисници на дроги;

Имплементатори на задачите во оваа стратешка област се:

- Институтот за јавно здравје - Скопје;
- Центри за јавно здравје (Скопје, Тетово, Куманово, Охрид, Велес, Битола, Кочани, Струмица, Штип и Прилеп);
- Универзитетска Клиника за инфективни болести и фебрилни болести,
- Универзитетска Клиника за гинекологија и акушерство.
- Институт за клиничка биохемија
- Избрани здруженија и фондации.

4) Обезбедување на третман, грижа и психосоцијална поддршка на лицата кои живеат со ХИВ/СИДА

Обезбедување на третман, грижа и психосоцијална поддршка на лицата кои живеат со ХИВ/СИДА ги опфаќа следните задачи:

- Задачи на Универзитетска Клиника за инфективни болести и фебрилни состојби:
- Набавка на антиретровирусна терапија за лицата кои живеат со ХИВ/СИДА и тестови за следење на ХИВ инфекцијата според доставените побарувања за терапија од Универзитетската клиника за инфективни болести и фебрилни состојби;
  - Администрирање на антиретровирусна терапија за лицата кои живеат со ХИВ/СИДА
  - Психосоцијална грижа и поддршка на лицата кои живеат со ХИВ/СИДА и нивните семејства од страна на обучени советувачи.

Имплементатор на задачите во оваа стратешка област е: Клиника за инфективни болести и фебрилни состојби.

IV. Мерки кои треба да се преземат за подобрување на состојбите

Со цел да се задржи состојбата на ниска преваленција на ХИВ во земјата, потребна е континуирана имплементација на Националната Стратегија за ХИВ/СИДА во однос на предвидените работни планови. Активностите од овие планови треба да се финансиски поддржани од тековната апликација добиена од Глобалниот фонд за ХИВ/СИДА, туберкулоза и маларија 2012-2016 како и од оваа програма. Програмата ќе продолжи да финансира имплементација на компоненти од Стратегијата кои досега не беа финансирани со програмата на ХИВ/СИДА на Министерството на здравство на Република Македонија поддржана со Глобален Фонд за борба против ХИВ/СИДА, туберкулоза и маларија. Во исто време, програмата ќе започне со финансирање на компоненти од Стратегијата за кои Република Македонија се обврзува да превземе дел од финансирањето на програмата за ХИВ/СИДА финансирана од Глобалниот Фонд за борба против ХИВ/СИДА, туберкулоза и маларија, пред се во делот на интервенциите насочени кон групите под најголем ризик.

V. Потребни финансиски средства (обем, цена и вкупни средства)

Бр.	Н а з и в	
1.	Министерството за здравство на Република Македонија	
	1.1 Подготовка на критериуми за проценување на здруженија и фондации за потребите на формирање на Регистер на здруженија и фондации акредитирани за имплементација на превентивните активности за ХИВ/СИДА	5.000,00
	1.2 Објавување на јавен повик за интерес за здруженија и фондации за имплементација на превентивните активности за ХИВ/СИДА	20.000,00
	1.3 Формирање на комисија и за избор на здруженија и фондации за имплементација на превентивните активности за ХИВ/СИДА	
	1.4 Избор на здруженија и фондации за имплементација на	

	<p>превентивните активности за ХИВ/СИДА</p> <p>1.5 Подготовка и промоција на годишен работен план на комисијата при Министерството за здравство на република Македонија за мониторинг и евалуација на програмата</p> <p>1.6 Следење и проценка на имплементацијата на активностите на Националната Стратегија за ХИВ/СИДА 2007-2012 година</p>	
ВКУПНО 1.1-1.6		25.000,00
2.	Институт за јавно здравје	
	2.1 Контрола на квалитетот во спроведување на серолошка дијагностика за откривање на ХИВ вирусот според стандардите на СЗО и протоколите на Република Македонија во центрите за Јавно здравје	32.000,00 40.000,00
	2.2 Епидемиолошко следење и надзор на контакти за навремено откривање на лицата инфицирани со ХИВ и заболени од СИДА	40.000,00 240.000,00
	2.3 Вршење на увид и стручен епидемиолошки надзор во здравствените установи и Институтот за Јавно Здравје над превземените мерки за спречување и сузбивање на ширењето на ХИВ/СИДАта.	40.000,00 8.000,00
	2.4 Вршење на доброволно и доверливо советување и тестирање (ДДСТ) на крвта со цел да се утврди инфекција со ХИВ вирусот (изведување на 600 теста, цена на услуга за изведување на тест 400 денари)	238.000,00
	2.5 Испитување на носителство на ХИВ вирусот на пациенти по клиничка или друга епидемиолошка или медицинска индикација (изведување на 100 теста, цена на услуга за изведување на тест 400 денари)	
	2.6 Организација на предавања, семинари, стручни состаноци, трибини за епидемиолошката состојба, како и мерки за спречување и сузбивање на СИДА-та	
	2.7 ХИВ тестови за сите корисници (700 парчиња, 340 денари тест)	
ВКУПНО 2.1-2.7		638.000,00
3.	Центри за јавно здравје	320.000,00
	3.1 Вршење на доброволно и доверливо советување и тестирање (ДДСТ) на крвта со цел да се утврди инфекција со ХИВ вирусот (изведување на 80 теста по ЦЈЗ, вкупно 800 тестови, цена на услуга за изведување на тест 400 денари)	80.000,00 540.000,00
		340.000,00

	<p>3.2 Испитување на носителство на ХИВ вирусот на пациенти по клиничка или друга епидемиолошка или медицинска индикација (изведување на 20 тестови по ЦЈЗ, вкупно 200 тестови, цена на услуга за изведување на тест 400 денари)</p> <p>3.3 Спроведување на стручни предавања во училиштата за превенција на ХИВ/СИДА и сексуално преносливи инфекции помеѓу младата популација (30 ЦЈЗ Скопје, по 10 останатите ЦЈЗ)</p> <p>3.4 ХИВ тестови за сите корисници (1000 парчиња, 340 денари тест)</p>	
	ВКУПНО 3.1-3.4	1.280.000,00
4.	<p>Институт за епидемиологија и биостатистика со медицинска информатика при Медицинскиот факултет</p> <p>4.1 Организирање и спроведување на епидемиолошко истражување со цел согледување на ризикот од професионална експозиција на ХИВ и други по крвен пат преносливи инфекции како и проценување на условите за заштита на високиот и средниот медицински персонал вклучен во терциерна здравствена заштита</p>	150.000,00
	ВКУПНО 4.1	150.000,00
5.	<p>Универзитетска Клиника за инфективни болести и фебрилни состојби</p> <p>5.1 Следење на сите серопозитивни лица, со цел утврдување на должината на траењето на асимптоматскиот период на носителство, пораст на серопозитивитетот и фактори за негов пораст</p> <p>5.2 Дефинитивна лабораториска дијагноза за носителство на ХИВ (Western blot test за дефинитивна конфирмација, 20 теста)</p> <p>5.3 Испитување на носителство на ХИВ вирусот на пациенти по клиничка или друга епидемиолошка или медицинска индикација (изведување на 300 теста, цена на услуга за изведување на тест 400 денари)</p> <p>5.4 Психосоцијална грижа и поддршка на лицата кои живеат со ХИВ/СИДА и нивните семејства од страна на обучени советувачи.</p> <p>5.5 Вршење на доброволно и доверливо советување и тестирање (ДДСТ) на крвта со цел да се утврди инфекција со ХИВ вирусот (изведување на 1000 теста, цена на услуга за изведување на тест 400 денари)</p>	<p>120.000,00</p> <p>85.000,00</p> <p>120.000,00</p> <p>200.000,00</p> <p>400.000,00</p> <p>144.000,00</p> <p>3.232.000,00</p> <p>442.000,00</p>

	5.6 Инфо-линија за информација и превенција од ХИВ/СИДА	
	5.7 Набавка на антиретровирусна терапија за лицата кои живеат со ХИВ/СИДА и тестови за следење на ХИВ инфекцијата	
	5.8 ХИВ тестови за сите корисници (1300 парчиња, 340 денари тест)	
ВКУПНО 5.1-5.8		4.743.000,00
6.	Институт за клиничка биохемија	80.000,00
	6.1 Испитување на носителство на ХИВ вирусот на пациенти по клиничка или друга епидемиолошка или медицинска индикација (изведување на 200 теста, цена на услуга за изведување на тест 400 денари)	68.000,00
	6.2 ХИВ тестови за сите корисници (200 парчиња, 340 денари тест)	
ВКУПНО 6.1-6.2		148.000,00
7.	Клиника за гинекологија и акушерство	320.000,00
	7.1 Вршење на доброволно и доверливо советување и тестирање (ДДСТ) на крвта со цел да се утврди инфекција со ХИВ вирусот (изведување на 800 теста, цена на услуга за изведување на тест 400 денари)	272.000,00
	7.2 ХИВ тестови за сите корисници (800 парчиња, 340 денари тест)	
ВКУПНО 7.1-7.2		592.000,00
8.	Избрани здруженија и фондации за имплементација на превентивните активности за ХИВ/СИДА	340.000,00
	8.1 Спроведување на врсничко-едукативни работилници за превенција од ХИВ/СИДА и сексуално преносливи инфекции помеѓу млади во и вон образовниот систем и млади во социјални институции	300.000,00
	8.2 Обука на тренери за врсничка едукација за превенција на ХИВ/СИДА и сексуално преносливи инфекции помеѓу младата популација	120.000,00
	8.3 Мобилизирање и градење капацитети на лицата кои живеат со ХИВ/СИДА и нивните семејства	164.000,00
	8.4 Советување за превенција од ХИВ/СИДА на интравенски корисници на дроги	
ВКУПНО.1-8.4		924.000,00
ВКУПНО:1-8		8.500.000,00

VI. Финансирање (извори на обезбедување на средствата - Буџет на Република Македонија донации и други извори)

Програмата ќе се реализира во рамките на обезбедените средства во Буџетот на Република Македонија за 2012 година, во износ од 8.500.000,00 денари. (Табела 2)

Вкупните средства за реализација на програмата изнесуваат 8.500.000,00 денари.

За потребите на финансирањето на имплементацијата на Националната стратегија за ХИВ/СИДА на РМ 2012-2016 година, за фискалната година во 2012 се обезбедени средства од грантот подржан од Глобалниот фонд за ХИВ/СИДА, туберкулоза и маларија (Табела 3), според следната динамика на употреба на средствата:

Средства - донација за ХИВ/СИДА кои се обезбедени од страна на борба против ХИВ/СИДА, Туберкулоза и маларија - Табела 3

Глобален Фонд за

Човечки ресурси	42,545,208
Техничка помош	1,006,386
Обуки	6,711,249
Здравствени продукти и опрема	7,601,769
Лекови и фармацевтски продукти	34,101,443
Трошоци за набавки	241,265
Инфраструктура и опрема	10,794,296
Печатени и комуникациски материјали	5,881,553
Следење и проценка	5,467,658
Поддршка на клиентите	7,521,283
Планирање и администрација	6,091,145
Трошоци за канцеларија/Режиски трошоци	9,332,748
Останато	0
ВКУПНО за 2012 година денари:	137,296,000

VII. Извршители на Програмата

Министерство за здравство на Република Македонија, Институтот за јавно здравје - Скопје, Центрите за јавно здравје, Институтот за епидемиологија и биостатистика со медицинска информатика при Медицинскиот факултет, Универзитетската клиника за инфективни болести и фебрилни состојби, Институт за клиничка биохемија, Универзитетска клиника за гинекологија и акушерство.

VIII. Доставување на Годишни извештаи и рокови

Распределбата на средствата по Програмата ќе ја врши Министерството за здравство на република Македонија, квартално на јавните здравствените установи извршители на активностите, врз основа на доставени фактури изготвени според приложените формати за изготвување на фактури со уредно пополнети извештаи за имплементација на активностите, поддржани со останати материјали (фотографии, аудио и видео снимки, написи, списоци на учесници и друго).

IX. Следење на реализација на Програмата (мониторинг и евалуација)

Надзор над спроведувањето на Програмата врши Министерството за здравство на Република Македонија и по потреба поднесува извештај до Владата на Република Македонија.

Следењето на имплементацијата на Програмата за заштита на населението од ХИВ/СИДА во Република Македонија за 2012 година може да го врши и Националната комисија за ХИВ/СИДА, Националната група за следење и проценка и Националниот координативен механизам и неговите работни групи.

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен Весник на Република Македонија“.

Бр. 51-8380/1-11
9 јануари 2012 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрески** , с.р.